

ด่วนที่สุด

ที่ พน 0100/๒๐๓

กระทรวงพลังงาน

17 ถนนพระรามที่ 1 กรุงเทพฯ 10330

๒๕

พฤษภาคม 2550

เรื่อง การกำหนดวันเปิดงานประตูเขื่อนปากมูล

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสรุปผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล
ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2550

1. เรื่องเดิม

1.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547 เห็นชอบให้กำหนดวันเริ่มเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน เป็นต้นไป เป็นระยะเวลา 4 เดือน

1.2 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2550 นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปตรวจราชการที่จังหวัดอุบลราชธานี และได้รับเรื่องร้องเรียนจาก (1) กลุ่มสมัชชาคนจนที่เรียกร้องให้มีการพิจารณาเปิดเขื่อนปากมูลตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547 โดยเร็ว และ (2) กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านที่อยู่เหนือเขื่อนปากมูลขอให้พิจารณายกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547

1.3 นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเจรจากับกลุ่มสมัชชาคนจนและกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละกรณีปัญหา เพื่อให้ได้ข้อยุติเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

2. ความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล

คณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล ได้มีการประชุมหารือแนวทางการเปิดเขื่อนปากมูล เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2550 โดยที่ประชุมเห็นชอบให้นำเสนอกระทรวงพลังงานพิจารณาและรายงานนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทราบแนวทางดำเนินการ 2 ทางเลือก ได้แก่

ทางเลือกที่ 1 : ให้เปิดประตูระบายน้ำเร็วที่สุด โดยให้เริ่มลดระดับน้ำตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป และให้เปิดประตูระบายน้ำสูงสุดภายในวันที่ 10 มิถุนายน 2550

ทางเลือกที่ 2 : ให้เริ่มระบายน้ำและลดระดับน้ำตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป และให้พร้อมที่จะเปิดประตูน้ำได้สุดบานภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายในการเริ่มเปิดประตูระบายน้ำตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547

สำหรับการฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล คณะกรรมการฯ เห็นชอบให้ตั้งคณะทำงานด้านเทคนิคขึ้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงแนวทางแก้ไขผลกระทบของประชาชนทั้ง 2 กลุ่ม โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูอาชีพและความเป็นอยู่ของชุมชนให้สามารถดำรงชีพได้อย่างเพียงพอและยั่งยืนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

(รายละเอียดตามบันทึกสรุปการประชุมที่ส่งมาด้วย)

รอง นรม. (๑๔๗)

/3. แนวทาง

๒๕/๕/๕๐

3. แนวทางดำเนินงานของกระทรวงพลังงาน

โดยที่การปิด-เปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูลเป็นประเด็นขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของประชาชน 2 กลุ่ม ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงมากขึ้นได้ กระทรวงพลังงานได้พิจารณาแล้วได้กำหนดแนวทางดำเนินการ ดังนี้

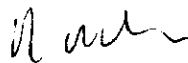
3.1 ปัจจุบันกำลังการผลิตไฟฟ้าทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ใกล้เคียงมีเพียงพอใช้จ่ายให้กับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างทั่วถึง แม้ไม่มีการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนปากมูล ดังนั้นความสำคัญของเขื่อนปากมูลจึงควรมุ่งเน้นด้านชลประทานและประมงเป็นหลัก ส่วนการผลิตไฟฟ้าควรพิจารณาเป็นผลพลอยได้

3.2 โดยที่ข้อเสนอกำหนดการปิด-เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลของประชาชนทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นมีความแตกต่างกันในช่วงระยะเวลา 15 วัน คือระหว่างวันที่ 1-15 มิถุนายน 2550 ประกอบกับการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ในขณะที่ฝนเริ่มตกในพื้นที่ต้นน้ำมูลแล้ว ประกอบกับปริมาณน้ำมีมากกว่าปี 2549 และคาดว่าจะทำให้ปริมาณน้ำบริเวณเหนือเขื่อนปากมูลเพิ่มมากขึ้น ในช่วงหลังจากสัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน 2550 ซึ่งจะทำให้ในลำน้ำมีปริมาณน้ำเพียงพอให้ปลาสามารถอพยพขึ้นไปวางไข่บริเวณต้นน้ำเหนือเขื่อนปากมูลได้ และเพียงพอสำหรับการเตรียมกล้าและเตรียมพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกร ดังนั้นเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้ง 2 กลุ่ม จึงเห็นควรเริ่มเปิดประตูเขื่อนปากมูลในวันที่ 7 มิถุนายน 2550 และเปิดยกบานขึ้นสูงสุดในวันที่ 17 มิถุนายน 2550

3.3 กระทรวงพลังงานจะประสานกับกรมชลประทานในการปรับปรุงสถานีสูบน้ำ จำนวน 6 แห่งที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ให้สามารถสูบน้ำได้เมื่อระดับน้ำในลำน้ำมูลลดลงหลังจากการเปิดประตูน้ำเขื่อนปากมูล เพื่อให้สามารถสูบน้ำสนับสนุนการเพาะปลูกของเกษตรกรได้โดยเฉพาะในช่วงภาวะฝนทิ้งช่วง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบแนวทางการดำเนินงานตามข้อ 3 และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบในวันอังคารที่ 29 พฤษภาคม 2550 ด้วย จะขอพบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปิยสวัสดิ์ อัมระนันทน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน

2.2 ด้านประมง : การเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลเพื่อให้ปลาส่วนใหญ่สามารถอพยพจากแม่น้ำโขงเข้าไปในแม่น้ำมูลได้ ระดับน้ำในแม่น้ำมูลบริเวณเหนือเขื่อนควรมีอัตราการไหล 500 ลบม./วินาที ซึ่งจะผันกรณีประตูเขื่อนปากมูลและท่วมแก่งตะนะคือระดับ 94.00 ม.รทก.

2.3 ด้านชลประทาน : การเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลจะส่งผลกระทบทำให้ระดับน้ำจากบริเวณท้ายแก่งคันไร่ถึงหน้าเขื่อนปากมูลระดับน้ำลดลง และมีผลกระทบต่อการใช้งานของสถานีสูบน้ำใหม่จำนวน 6 สถานี ที่กรมชลประทานสร้างแล้วเสร็จในปีนี้อยู่ระหว่างการรอส่งมอบให้ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากระดับน้ำจะอยู่ต่ำกว่าปลายท่อสูบน้ำ

3. ข้อเสนอของประชาชน

3.1 ข้อเสนอของกลุ่มสมัชชาคนจน : ขอให้เร่งเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลโดยเร็วที่สุด เนื่องจาก

(1) ปัจจุบันเป็นช่วงเวลาที่ปลาอพยพจากแม่น้ำโขงเข้าแม่น้ำมูล หากไม่เปิดประตูเขื่อน ปลาจะอพยพไปตามลำน้ำโขงแทน ประชาชนที่มีอาชีพประมงบริเวณท้ายเขื่อนและบางส่วนของตอนเหนือเขื่อนจะได้รับความเดือดร้อน

(2) ปัจจุบันฝนเริ่มตกแล้ว เกษตรกรที่มีอาชีพเพาะปลูกไม่เดือดร้อนเรื่องการใช้น้ำ เนื่องจากมีน้ำจากฝนเพียงพอต่อการตกกล้าและเพาะปลูก

3.2 ข้อเรียกร้องของกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านที่อยู่เหนือเขื่อนปากมูล : ขอให้ชะลอการเปิดประตูระบายน้ำออกไปจนถึง 15 มิถุนายน 2550 และเปิดยกบานขึ้นสูงสุดภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 เนื่องจาก

(1) การเปิดประตูระบายน้ำจะทำให้ระดับน้ำลดลง และเกษตรกรที่ใช้น้ำเพื่อการเกษตรในช่วงเตรียมกล้าและพื้นที่เพาะปลูกจะได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะหากเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง

(2) การเปิดประตูระบายน้ำทำให้สูญเสียโอกาสในการจับกุ้งก้ามกรามที่ปัจจุบันเป็นรายได้เสริม เนื่องจากกุ้งส่วนใหญ่จะอพยพตามน้ำลงไปแม่น้ำโขง

4. ความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล

คณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรและวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูลได้มีมติร่วมกันให้ยึดตามกรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547 ที่เห็นชอบให้กำหนดวันเริ่มเปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ของทุกปีเป็นต้นไป เป็นระยะเวลา 4 เดือน โดยพิจารณาเป็น 2 แนวทางเลือก คือ

4.1 ทางเลือกที่ 1 : ให้เปิดประตูระบายน้ำเร็วที่สุด โดยให้เริ่มลดระดับน้ำตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป และให้เปิดประตูระบายน้ำสูงสุดภายในวันที่ 10 มิถุนายน 2550 เพื่อให้ประชาชนที่มีอาชีพประมงสามารถประกอบอาชีพจับปลาได้เร็วขึ้น

4.2 ทางเลือกที่ 2 : ให้เริ่มระบายน้ำและลดระดับน้ำตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไป และให้พร้อมที่จะเปิดประตูน้ำได้สุดบาน ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายในการเริ่มเปิดประตูระบายน้ำตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2547 เพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ในลำนํ้ามูลนานที่สุดสำหรับเกษตรกรใช้ในการตกกล้าและเตรียมพื้นที่เพาะปลูก

สำหรับการฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล คณะกรรมการฯ เห็นชอบให้ตั้งคณะทำงานด้านเทคนิคขึ้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงแนวทางแก้ไขผลกระทบของประชาชน ทั้ง 2 กลุ่มตามข้อ 3 โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูอาชีพและความเป็นอยู่ของชุมชนให้สามารถดำรงชีพได้อย่างเพียงพอและยั่งยืนตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบโปรดลงนามหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีด้วย จะขอบคุณยิ่ง

(นายพรชัย รุจิประภา)

ปลัดกระทรวงพลังงาน

ประธานกรรมการพัฒนาทรัพยากร

และวิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำมูล